

koláknak a száma kevés, kapcsolatban állnak egymással, ezért ismerik egymás tevékenységét is, elismerik és értékelik egymás munkáját.

A kiválasztást pedig a több éven át tartó, folyamatosan elvégzendő feladatokra való tekintettel, azokra szabottan kell megtenni. Felelősséggel, őszintén, nyílt pályázatással. Legyenek ismertek az elérhető igények, programok és feladatok, az iskolák pedig pályázataikban írják le, mire képesek mit tudnak vállalni.

Választani csak a már meglévő és eredményt felmutató iskolák közül szabad. Mintaiskolák felépítése megvalósíthatatlan. Egyrészt évek múlnak el, mire elkészülnek, másrészt kik, milyen tapasztalatokkal, kiket fognak azokban tanítani?

Nagyon sok, nagyon értékes munkára került sor az elmúlt években a környezeti nevelés területén. Jó néhány iskolában ki-nevelődött egy rutinos szaktanár-csoport. Ezekre építve, közülük kell választani.

Szerényi Gábor

Kereszténydemokrácia, Magyarország, 1944–1949

Ha napjainkban a középiskolásokat és az egyetemi hallgatókat kérdeznénk a kereszténydemokráciáról mint eszmei irányzatról, illetve politikai vonulatról, valószínű, hogy kevés ismeretanyagról tudnának számot adni. Ha ugyanazon kérdéseket Magyarországra vonatkoztatva tennénk fel, talán még kevesebbet.

Bizonyára lennének olyanok, akiknek a németországi Kereszténydemokrata Unió (CDU), valamint az ugyan-csak német Keresztényszociális Unió (CSU), illetve a magyarországi Kereszténydemokrata Néppárt neve „beugrana”, de valószínű, hogy a történelmi előzményekről, a múltbeli magyar kereszténydemokrata kísérletekről keveset tudnának, pedig a Kereszténydemokrata Néppárt elődje, a Kereszténydemokrata Néppárt, illetve a Demokrata Néppárt *Barankovics István* vezetésével az 1947-es ún. „kékcédulás” választásokon a csalásokkal győzelemre segített Magyar Kommunista Párt mögött a második legnagyobb politikai erővé vált a parlamentben. Igaz, nem hosszú időre! A pártot szétverték, vezetői egy része külföldre menekült, mások nemcsak a politikától, hanem a közélettől is visszahúzódtak. Az 1944–1945-ben remélt, de a szovjet megszállók jelenléte miatt (is) szerintem eleve reménytelen demokratikus kísérlet diktatúrába torkollott. A kommunisták teljes hatalomátvételéig „fügefalevélként”

megettúrt polgári értékeket képviselő pártokra, politikusaira már nem volt szükség. A keresztény szónak pedig már a hangzása is irritálta a hatalom új birtokosait.

Hogy miért, illetve miért „bukott el” a kereszténydemokrácia Magyarországon, kik voltak, akik a meggyökereztetését fontosnak tartották, illetve őrizték azt évtizedeken keresztül? Erre is választ kaphatunk a *Kovács K. Zoltán* és *Rosdy Pál* által szerkesztett tanulmánykötetből, melynek szerzői – a két szerkesztő mellett *Tomisa Ilo-na*, *Balogh Margit*, *Frenyó Zoltán* és *Szabó Ferenc S. J.* – alapos és hiteles tanulmányokban szólnak a magyar tudományos és irodalmi élet kereszténydemokrácia mellett elkötelezett olyan képviselőiről, mint *Eckhardt Sándor*, a francia és a magyar nyelv kimagasló egyetemi tanára, a „francia nagyszótár”-nak „nevet adó professzor”, *Rónay György*, irodalomtudós, költő, szerkesztő és fordító, vagy *Mihelics Vid*, *Bálint Sándor*, illetve *Kerkai Jenő* atya, a KALOT mozgalom legismertebb vezetője és nem utolsósorban a párt nagy-

formátumú politikusa, Barankovics István. A felsoroltak többsége a politizálást inkább vállalta keresztényi hivatástudattól vezérelve, mint politikusi ambíciókat dédelgetve. Úgy vélték 1944 és 1949 között, hogy tudásukra, felkészültségükre, az általuk képviselt értékekre szüksége van a megújulni szándékozó Magyarországnak. Amint fentebb már utaltam rá: tévedtek.

A kötet azonban nemcsak képviselői-politikus „Arcélek”-et vizsgál fel – melyekből nemcsak a politikát is művelő ember, hanem az egyén is megismer-
szik –, hanem *Elmer István* tollából rövid áttekintést is ad a Kereszténydemokrata Néppárt, majd Demokrata Néppárt történetéről 1944 és 1949 között. Megismerkedhetünk a párt létrejöttével, célkitűzéseivel, az 1944-es német megszállást követő, majd 1945 utáni politizálásával. Olvas-hatunk a párt 1947-es sikeréről, majd „el-lehetetlenítéséről”.

A tanulmánykötet számomra különösen érdekes olvasmányát jelentette *Csicskó Mária* és *Szabó Róbert*

történészek hatalmas munkával összeállított életrajzi gyűjteménye. A két fiatal történész a Demokrata Néppárt képviselőinek életrajzát készítette el, a legjobb lexikonok hagyományait követve. Hiteles, pontos adatok, szinte teljes életút vázlat, alig egy-két elírás vagy sajtóhiba. Úgy vélem, a szerzők alapos összeállításukkal példát adtak arra, hogy miként kell egy ilyen gyűjteményt elkészíteni és már ebből is következik, hogy miért kell, hogy a kötet a korszakkal foglalkozók számára kézikönyvként (is) szolgáljon!

A történelem napjainkban (is) kötődik a politikához, illetve a politika igyekszik a történelemből a számára hasznos, céljai el-

éréséhez felhasználható elemeket „átvenni”. A kötet ettől a gyakorlattól is eltér, de úgy vélem, üzenet értéke van – kell, hogy legyen – azoknak a dokumentumoknak, melyek a tanulmánykötetet zárják. Ezek a dokumentumok arról adnak képet, hogy miről és minek, kiknek az érdekében szó-laltak fel a parlamentben a Demokrata Néppárt képviselői 1946 és 1948 között. Úgy érzem, már a felszólalások címe és témája is elgondolkoztató kell(ene), hogy le-

gyen, és nem kell napjaink parlamenti vitáit, történéseit igazán alaposan ismerni ahhoz, hogy azt mondhassuk: nincs (sok) új a Nap alatt: Eckhardt Sándor: *Köztársaság vagy monarchia? – Dönt-sön a nép!*; Bálint Sándor: *Becsüljük meg népünk sajátos hagyományait az ok-tatásban!*; Mihelics Vid: *A párt egyed-uralma nem használ a gazdaságnak*; Rónay György: *Az egy-ház szabadon telje-síthesse kulturális hi-vatását*; Barankovics István: *A jelen nyo-morúsága és a jövő távlatai*.

Ha valaki a felsoroltak alapján arra gon-dolna, hogy az 1993–1996 közötti időszak parlamenti felszólalásairól kap képet, ak-kor ismét jelezni kell: 1946 és 1948 kö-zött hangzottak el a közreadott felszólalá-sok! Egy valami azonban tényleg azonos: a helyszín, a magyar parlament.

Az idők élén jártak. Kereszténydemokrácia Magyarországon 1944–1949. Barankovics István Alapítvány, Bp. 1996, 220. old.

Szakály Sándor